

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Piippo, Laura

Title: Kirjasinetti : Jaakko Yli-Juonikkaan tähänastisen tuotannon poetiikkaa

Year: 2018

Version: Published version

Copyright: © Piippo & ntamo, 2018.

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Piippo, L. (2018). Kirjasinetti : Jaakko Yli-Juonikkaan tähänastisen tuotannon poetiikkaa. In M. Eskelinen, & L. Lehto (Eds.), *Suo, kuokka ja diversiteetti : Omega* (pp. 197-207). ntamo.

Kirjasinetti – Jaakko Yli-Juonikkaan tähänastisen tuotannon poetiikkaa

• Laura Piippo

Lehtimiehet rakentavat maailman tapahtumista uutispommeja. Joskus jopa kirjoista puhutaan pommeina. [--] Jos räjäytyskuvan alkuperäinen tarkoitus oli havainnollistaa koneen rakenne, näin pieniin osiin räjäytetty kaavio ei kerro mitään, mistään, mitenkään, kenellekään.

(Jatkosota-extra, 664)

Jotta voisi kirjoittaa siitä, mikä kirjallisuudessa tapahtuu parhaillaan, on kirjoitettava myös siitä, mikä on vasta tulossa. Jaakko Yli-Juonikkaan (s. 1976) tähänastisesta tuotannosta ja sen poetiikasta kirjoittaminen on ylettömyydessään kohtuuton tehtävänanto, ja juuri kohtuuttomuudessaan houkuttava. Kirjoitettaessa Jaakko Yli-Juonikkaan tähänastisesta tuotannosta on siis kirjoitettava paitsi siitä, mikä on jo painettu, myös siitä, mikä on vasta tulemisensa tilassa – vihjattua, luvattua, vasta aktualisoitumassa tai muuten enimmäkseen virtuaalista. Huomio on olennainen myös koko tähänastista tuotantoa läpäisevän poetiikan kannalta. Poetiikalla tarkoitan tässä yhteydessä kaunokirjallista tekstiä läpäiseviä ja jäsentäviä luovia tekniikoita ja periaatteita. Yli-Juonikkaan teokset ovat toki omia itsenäisiä ja omalakisista kokonaisuuksiaan ja poikkeavat toisistaan merkittävästi. Keskityn tässä yhteydessä kuitenkin teoksia ja niiden poetiikkaa toisiinsa yhdistävään tekijään: puoliläpäisevän pinnan ja kaksoisvalituksen logiikkaan, joka hahmottuu niin tekstin tasolla, teos-

ten välisissä suhteissa kuin kytköksissä itsensä ulkopuolelle. Yli-Juonikkaalta on tähän mennessä julkaistu novellikokoelma *Uudet uhkakuvat* (2003) ja useita romaaneja. Näistä neljä, *Uneksija* (2009), *Valvoja* (2011), *Vanhan merimiehen tarina* (2014) ja *Kyyhkysinetti* (2015), ovat suppeampia ja kaksi, *Neuroomaani* (2012) ja *Jatkosota-extra* (2017), puolestaan laajempia. Syksyllä 2018 julkaistaan novellikokoelma *Yö on viisain*, joka sisältää myös tulevan kuusiosaisen romaanisarjan ensiluvun. Näiden lisäksi Yli-Juonikas kuuluu proseduraalisen kollektiiviroomaani *Ihmiskokeiden* (2016) kirjoittajiin. Hän on myös julkaissut lukuisia novelleja ja esseitä erilaisten antologioiden osana sekä viljalti kritiikkejä, silloin tällöin myös vastauksia teoksistaan julkaistuihin kommentaareihin. Olen taipuvainen lukemaan Yli-Juonikkaan proosatuotannon joukkoon myös hänen riemastuttavan bloginsa *Arvoitus nimeltä elämä* sekä varsin aktiivisen Twitter-syötteensä. Jaakko Yli-Juonikas lukeutuu näin eittämättä yhdeksi suomalaisen nykyproosan paitsi kiitellyimmistä ja innostavimmista, myös tuotteliaimmista kirjailijoista.

Asettaakseni itselleni joitain luovia rajoitteita kohdistan tarkasteluni yksin tekijänimen ”Jaakko Yli-Juonikas” alla julkaistuihin kirjanmittaisiin painatteisiin. ”Tähänastista tuotantoa” on perusteltua tarkastella sommittumana monestakin syystä. Sitä voi kutsua myös aktuaaliseksi. Aktuaalinen koostuu koettavasta ja käsin kosketeltavasta, se on alati eteenpäin liikkuva ja samalla paikallaan pysyvä nykyhetki, jossa maailma tulee koetuksi, aiheet toteutetuiksi ja kirjat luetuiksi. Aktuaalista ympäröi virtuaalinen, eräänlainen mahdollisuuksien ja tarjoumien pilvi, josta alati konkretisoituu jotain uutta.³ Näin ajatellen kuvaillut ja luvatut teokset ovat jo toteutuneet kuulijoiden odotuksissa ja kuvitelmissa, ja aikaan mahdollisesti materialisoituvat kirjat puolestaan kehi-

3 Deleuze, Gilles & Parnet, Claire 2002: *Dialogues II*. Kääntäneet Hugh Tomlinson ja Barbara Habberjam. Columbia University Press, New York. Ranskankielinen alkuteos 1977, 148.

vät ympärilleen uusia tulkintoja, assosiaatioita ja odotuksia.¹ Aktuaalinen ja virtuaalinen siis limittyvät alati keskenään, lisäten ja muokaten itseään ja toisiaan. Molemmat ovat yhtä kaikki yhtä todellisia aikaansaamiensa vaikutusten ja vaikutelmien kautta.

Tämä logiikka läpäisee koko Yli-Juonikkaan tuotannon usealla eri tasolla. Yksittäiset teokset nivoutuvat toisiinsa samaan tapaan kuin Yli-Juonikkaan kielikuvat ja -pelit. *Jatkosota-extra* vilisee valhalla-aholaisia, siirtolaisia ja virus-totaloja. *Valvojassa* "yöpakkanen ei pääse hitsaamaan jäälauttoja yhteen" (5) kun "paikalliset lehtimiehet kellastuivat ja putosivat puusta" (9). Päähenkilö Toimi Silvon maailmassa yöunet ovat useimmiten työunia, minkä vuoksi tuntuu luontealta ajatella yöpäiviä "yöpäivinä". Yli-Juonikkaan proosa onkin pinnaltaan eräänlainen läpinäkyvä peili, osin heijastava puoliläpäisevä kalvo jonka läpi arjen osmoosi kirjalliseen tapahtuu. Kuvatut yöpäivät eivät tyhjene arkirealismiin vastakohdiksi tai kääntöpuoliksi, vaan niihin suodattuu tekstin pinnan lävitse jotain siitä, mikä jää päivänvalon ja päivälehtien tavoittamattomiin. Päivät vaihtuvat öiksi, valvetilat uniksi, tajunnat toisiksi, sisäinen ulkoiseksi. Teosten aiheissa ja teemoissa toistuvat murhat, kansanparantajat, usko ja tiede, rajatieto, kääntöpuolenkulkijat, vähäväkiset, vainoharhat, salaliitot, mielen sairaudet, väkivalta ja kaikki sellainen, mikä helposti siivotaan syrjään ajankuvaa sotkemasta. Kirjallinen keinovalikoima on runsas: proosataiteen, tekstin asettelun ja kerronnan rakenteita koetellaan, asetelmia rakennetaan ja jätetään purkautumaan. Kerronta nousee kertojaa tai henkilö-hahmoa olennaisemmaksi elementiksi:

Nyt, kun tarinalinja on saatu päätökseen, voidaan paljastaa Geregin olevan fiktiivinen romaanihenkilö jota ei voi konkreettisesti satuttaa eikä vahingoittaa, joten todellisuudessa hänelle ei käynyt kuinkaan, hän

1 Pisters, P. P. R. W 1998: From Mouse to Mouse: Overcoming Information. *Enculturation* 2.1. http://enculturation.net/2_1/pisters.html

voi edelleen hyvin ja lähettää sinulle sydämelliset terveiset.

(*Neuromaani*, 443)

Linkkejä teoksesta toiseen on monenlaisia: samoja henkilönimiä tai hahmoja, kuten sekä *Neuromaani*ssa että *Jatkosota-extrassa* esiintyvä Pekka Niskapalkki tai *Uusien uhkakuvien* läpi sukkuloivat Jaakko Yli-Juonikkaat. Monet viimeksi mainitun teoksen aiheista ja aineksista kertautuvat myöhemmässä tuotannossa.² Myös teosten materiaallinen ilmiasu pitää sisällään erilaisia visuaalisia viitteitä. Graafikko Markus Pyörälän kädenjälki näkyy tuotannossa *Neuromaani*sta alkaen. *Vanhan merimiehen* tarinan kansipaperien alta paljastuu keltainen kirja, jonka kannessa ikään kuin ammottaa musta aukko tai mustetahra, jonka läpi lukija voi kuvitella zoomaavansa ulkoasultaan mustanpuhuvaan *Kyyhkysinettiin*. Ei-kielelliset yhteydet kirjojen välillä ovat moninaiset. Osa kirjoista muodostaa väritykseltään ja kooltaan pareja ja laajempia joukkoja: siniharmaa Valvojauneksija, mustakeltainen *Vanhan merimiehen* kyyhkysinettitarina, muita teoksia runsasmuotoisemmat eksessiromaanit. Sama rytmittely jatkuu myös tulevassa tuotannossa: syksyllä 2018 alkava kuusiosainen romaanisarja muodostaa oman joukkonsa, mutta sen päätösosa asettuu myös *Neuromaani*n ja *Jatkosota-extran* kanssa trilogiaksi³.

Vanhan merimiehen tarina -romaanin nimi on hyvä esimerkki tällaisesta päällekkäisvalotusten leikkauspisteestä – tai sinetistä. Nimi on Yli-Juonikkaan romaanin nimi, mutta

2 Haapala, Vesa & Salmenniemi, Harry 2014: Reipas, iloinen paranoiaopas. Keskustelevien miniesseiden kohteena Jaakko Yli-Juonikkaan esikoisteos *Uudet uhkakuvat*. <http://mahdollisenkirjallisuudenseura.net/wp-content/uploads/MKS-Haapala-Salmenniemi-Uudet-uhkakuvat.pdf>, 7–8.

3 Piippo, Laura, 2018. Monimuotoisuudesta ja moniäänisyydestä: keskustelu Jaakko Yli-Juonikkaan kanssa. *Kirjallisuudentutkimuksen aikakauslehti Avain*, 2018 (2), 76-81.

myös suomennetun runon nimi. Samalla "Vanhan merimiehen tarina" on myös meediolaulaja Aulikki Plaamin levyttäjä kappale, jota myös lähes samannimisen laulajan levytyksenä Yli-Juonikkaan romaanissa kuunnellaan. Kappaleen teksti puolestaan on alun perin suomennos Samuel Taylor Coleridgen runosta "The Rime of the Ancient Mariner", johon viitataan taajaan erityisesti englanninkielisessä (populaari)kulttuurissa. Englanninkielisellä alkutekstillä on Yli-Juonikkaan romaanin nähden verrannollinen asema Douglas Adamsin *Dirk Gentlyn holistisessa etsivätoimistossa* (1987): runo vain sattuu olemaan mukana, ei itsessään merkityksellisenä mutta ikään kuin merkitsemässä paikkaa, jossa jotain romaanin juonen ja rakenteen kannalta olennaista tapahtuu. Tällaiset kielelliset askelmerkit tuovat kuitenkin aina mukanaan myös merkityssisältönsä, joka näin kuin vahingossa päättyy osaksi valotusta. Samalla tavoin kirjasta toiseen kiertää Cormac McCarthyn *Veren ääriin* -romaanista lainattu kohta, jossa teoksesta riippuen tanssii joko Tuomari Holden, Johtava Neurokoreografi tai Pyöveli Jussila: "Hänen raajansa liikkuvat nopeammin kuin kellään muulla. Ihmeellistä, miten vanha mies voi riuhtoa raajojaan noin nopeaan tahtiin. Hän ei nuku koskaan eikä kuole koskaan". (*Uneksija*, 143; *Neuromaani*, 30)

*Kyyhkysinetti*ssä nähdään väläys mahdollisesti samasta tulivuorenpurkauksesta, josta *Uneksijassakin* uneksitaan, ja joka on yhdistettävissä myös todelliseen Jaavalla tapahtuneeseen tulivuorenpurkaukseen. *Kyyhkysinetti*, kuten muutkin Yli-Juonikkaan teoksista päällekirjoittavat tosielämän tapahtumiin. Puolustusvoimien uhkakuva-analyysit, valvomisen maailmanennätys, turbulenttien vuosikymmenten unissasaarnaajat, fasilitaatiokiistat, Tattarisuon tapaus, tiedemaailman maakuntasarjan väärinkäytökset, perussuomalaisen nettifasismien nousu ja uho. Teokset eivät kuitenkaan palaudu dokumentaarisen, realistisen tai historiallisen romaanin lajeihin, todellisuuspohjaisuus asettuu pikemminkin koomiseen valoon:

Markus Rambo nojaa otsaansa auton sivuikkunaan ja tuijottaa pimeyteen suu ammollaan. Hän on tarkkakatseinen havainnoitsija, eräänlainen arjen runoilija.² Hänen suustaan kuplii harvakseltaan puhtaan havainnon muotoisia sylkitippoja: – Puu [---] talo [---] ööö [---] lamppu [---] orava [---]

(*Neuromaani*, 10)

Vanhan merimiehen tarina jatkaa samasta aiheesta:

Todentuntuisen kuvailun vaikeus johtuu siitä, ettei kieli voi ikinä tavoittaa olemassaolon perimmäistä ankeutta. Luulen monen kirjoittavan tarinoita elämästään juuri tästä syystä. Muistiin merkittynä tyhjäänpäiväisinkin havainto tai ajatus muuttuu arvokkaaksi. Kirjoittamalla jostakin maailman ilmiöstä kirjoittaja poimii sen erilleen olemassaolon tunkiosta, kiillottaa sen ja asettaa näytteille lasivetriiniin. Kirjoittaminen pyhittää ansaitsemattomasti kuvauksen kohteen. [–] Jo se, että kirjoittaja alentuu valitsemaan kohteensa erilleen muiden vaihtoehtojen joukosta, on katteettoman arvonannon ele. Siksi olemassaolon perimmäinen mitättömyys ei voi säilyä kirjoitetuissa kuvauksissa.

(*Vanhan merimiehen tarina*, 182)

Aineksistaan ja aiheistaan huolimatta Yli-Juonikkaan proosa ei rakennu arkitodellisuudenkaltaisuudelle tai kokemuksellisuudelle, vaan kirjallisuudelle, mielellään vielä useammalle kirjalliselle rekisterille samaan aikaan. Teokset vilisevät kirjallisuusviittauksia: *Vanhan merimiehen tarinassa* päähenkilö Annika on kovasti mieltynyt John Ashberyn *Vuokaavioon*, mutta kirjoittaa runoteosta nimeltä *Skorpionisinetti*. Myöhemmin Yli-Juonikkaalta julkaistaan lähes samanniminen teos. Kaikkia teosten taustalla vaikuttavista tosielämän

tapauksia tarkastellaan ja varioidaan niiden kirjallisen ominaisuutensa kautta, ja tuota kirjallista asua kohenneellaan, rohkaistaan ja tuupataan eteenpäin. *Uusien uhkakuvioiden* novelli "Missä on minun mausoleumini" lainaa nimensä ITE-kirjailija Vilho Piipon teoskelta, ja samasta lähteestä nostetaan myös novellin tapa käyttää lainausmerkkejä "luovasti", loppua kohden jokaista sanaa ja virkettä kehystäen. *Jatkosota-extran* nettifasistien uuskieli valuu hahmojen välisestä dialogista kerronnan tasolle, *Kyyhkysinetti* pitää sisällään pseudofaksimileja Tattarisuon tapauksen yhteydessä ilmenneistä *Mustan raamatun* loitsusivuista, joihin romaanin hahmot ovat kirjanneet omat merkintänsä. *Kyyhkysinetti* lomittaa keskenään päähenkilönsä passiivissa kerrottua huutolaisen karun arjen kokemustodellisuutta ja okkultismin, salatiedon ja näkyjen maalaamaa toisin koettua, joka on omalla tavallaan yhtä väkivaltainen ja kauhistuttava kuin ensin mainittu, mutta samalla myös kiehtova ja kivuton. Teos kuvittaa samalla uskottavasti muussakin tuotannossa olennaisen toismaailmallisuuden viehätyksen ja toisaalta tuon toisen toden läpeensä kirjallisen luonteen. Salatieto on aina auennut näkijälleen lukujen kautta, mutta samalla sanat ovat asettuneet esteeksi, sinetiksi: jotain on jäänyt tutkijoilta tutkimatta, lukijalle kertomatta ja kaikelle kansalle paljastamatta. Sadun ja toden suhde on toistuvasti myös temaattisesti läsnä:

Voisin kertoa iltasadun liikunta- ja puhekyvyttömästä tytöstä, joka ihmeen kaupalla löytää fasilitaatiomenetelmän ja murtautuu ulos mykkyyden vankilasta. Tai voisin kertoa iltasadun kahdesta äärimmilleen ylirasittuneesta omaishoitajasta, jotka mielenterveytensä rippeitä varjellakseen alkavat uskoa vaikeavammaisen hoidokkinsa ajattelevan ja kommunikoivan. Kumpi tarina on koskettavampi? Kumpi rauhoittaa, antaa

eväitä elämää varten tai opettaa oikeaa asennetta?
Kumpi toimisi paremmin elokuvana?

(*Vanhan merimiehen tarina*, 156.)

Ja satuilu se vain jatkuu. Esiteltäköön siis nyt kun kerran kiusanteko ei näytä loppuvan oheisessa kuvakaappauksessa koko Suomen kansalle ”vaihtoeh-toytililääkäri” Yli-P*skan todelliset kasvot!!! Taustoista sen verran, että kyseisessä fb-ketjussa 1.10.2011 käyty keskustelu suunnittelemani virtuaalisen etäopiskelu-materiaalin kansainvälisistä oikeuksista ja kyseisen paketin väitetyistä laadullisista puutteista (joista ei tähän päivään mennessä ole saatu vertaisarvioinneis-sa MITÄÄN TODELLISTA NÄYTTÖÄ) sujui täysin asiallisessa hengessä siihen asti kunnes ylipääjohtaja Yli-P*ska katsoi asiakseen ryhtyä sorkkimaan tätäkin sosiaalipoliittista kiistakapulaa.

(*Neuromaani*, 183.)

Teosten itseoppineet mystikot ja salaliittoteoreetikot jäljittävät suurta paljastusta tai tosiolemusta, mutta lukija löytääkin kirjallisuuden puoliläpäisevän pinnan takaa lisää kirjallisuutta. Kirjat kehivät ympärilleen lisää kirjoitusta: ta-vanomaisten kritiikkien, akateemisen tutkimuksen ja opin-näytteiden ohella tuotantosommittuman maailmaa perkaavat ja jatkavat esimerkiksi *Nuoressa Voimassa* julkaissut *Neuromaani* lisälehdet ja samaiselle romaanille rakentuva koreografi Valtteri Raekallion ja työryhmänsä paikkasidonnainen *Neuromaani*-tanssitaideproduktio. Kirjailija viedään internetoikeis-ton keskustelufoorumille vastaamaan lukijapalautteeseen. Oma lukunsa ovat laajaan kuvitteellisten kirjojen traditioon kytkeytyvät vihjatut teokset kuten Annikan *Skorpionisinetti* tai *Neuromaani*in binäärimuotoinen jatko-osa.

Kirjallisuudella ja painatteilla laajemminkin on Yli-Juonikkaan tuotannossa keskeinen osa. Kirjailijan proosa

on viritetty kirjallisten muotojen ja painatteiden historian vaaraan. Tiettyyn historialliseen aikakauteen sijoittuvien teosten kieli hahmojen dialogia myöten on likeinen kulloisenkin ajan kaunokirjallisuuden ja asiaproosan kielelle. Usein ilmausten taustalla vaikuttaa jokin verrattain marginaalinen, esimerkiksi pseudotieteellinen tai näynomainen tekstilaji. Teoksista kuvallisin, *Jatkosota-extra*, ammentaa uuskielensä ainekset nettioikeistolta ja lainailee internet-tekstilajien visuaalisia ja typografisia piirteitä, mikä asettaa tämän tekstivarannon rinnan menneiden vuosikymmenten ITE-ajattelijoiden kanssa. Teokseen on kuitenkin upotettu myös iltapäivälehtien lööppien asetteluja, taittojuliste, nuottiviivastoja, sanaristikko ja takavuosikymmenten ajanvietelukumistojen otsikkoestetiikkaa.

Paradoksaalista kyllä, tiedonhakuja ja lisäselvityksiä sähköisissä järjestelmissä kutsumaan tekevät ja tällaisen toiminnan mahdollistavassa ajassa kirjoitetut kirjat on rakennettu enimmäkseen analogisiin lähtein ja verkkoyhteydettömin menetelmin. Internetin verkkorakenteen monelle mieleen tuova *Neuromaani* on tekijänsä mukaan⁴ kirjoitettu käytännössä yhteen tekstitiedostoon vailla yhteyttä internetiin. Linkkirakenne on lainattu entisten nuorten suosimilta *choose-your-own-adventure*-pelikirjoilta. Rikottu muoto, tuttu myös *Jatkosota-extrasta* on peruja vanhasta tavasta latoa sanomalehdet jakaen pikku-uutiset palasiksi sinne tänne lehteä. Innoitus siellä täällä vilahtaviin omakustanteisiin ja niiden omintakoisiiin kirjailijoihin on löytynyt keskustelufoorumien sijaan sattumalta 90-luvu loppupuolella Turun rautatieasemalta itse kirjoittamiaan ja kopioimiaan omakustannetutantoaan esitteleviä pamfletteja jakavan herran hahmossa. Jaakko Yli-Juonikkaan tähänastinen tuotanto operoi kirjallisuudessa todellisuudessa, jossa metafiktiivisyys, inter- ja hyper-tekstuaalisuus eivät ole enää vain postmodernismille tyypillisiä keinoja vaan aktualisoituneet ja räjähtäneet osaksi arkista kokemustodellisuutta. Teokset maadoittavat lukijansa tiukas-

4 Keskustelu kirjailijan kanssa 17.5.2018.

ti kuvaamaansa aikaan ja kontekstiin, pakottaen lukijan vastaanottamaan nekin tekstit ja signaalit, jotka aikalaisuudesta ja menneisyydestä olisi miellyttävämpi haudata tai vaimentaa. Tuotantosommittuma voimistaa ympäröivästä todellisuudesta löydetyn materiaalin kautta valuvia pohjavirtoja. Se tekee lukijansa tietoiseksi paitsi kirjallisesta ympäristöstään myös lukemansa teoksen kirjallisesta erityislaadusta. Näin tähänastinen tuotanto raivaa tilaa ja rakentaa kiinnikkeitä myös tuleville ja vielä tulemisensa tilassa oleville, mahdollisesti tyystin toisenlaisille teoksille ja poetiikoille.

Kikkailu siis ärsyttää sinua? Näkemyksesi on oikeutettu. Hienoa että uskallat antaa rakentavaa kritiikkiä. Mieliapiteesi on minulle tärkeä. Haluan silti vastata kikkailusyytöksiin, valaista lähtökohtiani. [--] En siis todellakaan tyrkytä lukijoille mitään "aivotonta viihdettä". Varttuneempaa väkeä hemmottelen myös poleemisella tieteenfilosofisella sisällöllä. Rohkeita tiedepoliittisia kannanottoja, siekailemattomia kärjistyksiä [---] eli haluan paitsi viihdyttää myös kiihdyttää, niin kuin kikkailuun perinteisesti kuuluu. Jokaiselle jotain.

(Neuromaani, 514)

Yli-Juonikkaan tähänastisella tuotannolla tuntuu olevan taipumus johdattaa lukijaa itsensä ulkopuolelle, houkuttaa tarkastamaan lähteitä, referenssipisteitä, paikkansapitävyyksiä, jatkamaan sanaleikkejä ja seuraamaan miellelyhtymiä. Jokainen teos tuntuu ehdottavan useampaa seuraavaa. Ylivuoto tuottaa lisää ylivuotoa. Teksti alkaa itse lisätä itseään vuotamalla teoksen rajojen yli. Selvittäääkseen teoksen juonta, etenemistä, tulkinta-avaimia tai mahdollisia kätkeytyjä merkityksiä lukija ajautuu helposti etsimään puuttuvaa tai vihjattua materiaalia teoksen ulkopuolelta: internetistä, rikkinäisistä linkeistä, henkilö- tai teosnimistä. Nimi on aina signaali, merkki, joka näyttää avaavan jonkin uuden tulkinta-avaruu-

den tai lähteen.⁵ *Uneksijan* Eino Teräs, Frans Kotkapää ja Yrjö Kallinen sekä *Kyyhkysin*etin okkultistit on kaikki mahdollista jäljittää myös historiankirjoituksesta, ja sama pätee moniin muidenkin teosten henkilö nimiin. Mitä lähemmäs nykyhetkeä teoksissa sijoitetaan, sitä automaattisempaa usein on myös hahmotunnistus. Toivioletkiä vihjatuille lähteille on nautinnollista tehdä. Usein näin löydetty materiaali vain vahvistaa kunkin teoksen tunnelmaa ja palauttaa sen outoutta osaksi lukijan kokemustodellisuutta. Samalla tulee kuitenkin huomanneeksi, että teosten rikas kieli ja asettelun hallittuus kohoavat taustamateriaaliensa yläpuolelle. Kirjallinen fiktio on referentiaalisuutta ihmeellisempää, ennen muuta kiinnostavampaa.

⁵ Kurikka, Kaisa 2013: *Algot Untola ja kirjoittava kone*. Eetos, Turku. 28–29.

